

Sygn. akt VI ACa 1567/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Jacek Sadowski (spr.)

Sędziowie: SA Urszula Wiercińska

SA Agata Zajac

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2018r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko redaktorowi naczelnemu (...)

o sprostowanie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 11 sierpnia 2017 r., sygn. akt XXV C 1101/17

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie przed Sądem Okręgowym w Warszawie w całości i sprawę przekazuje temu sądowi do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 1567/17

UZASADNIENIE

Powód wystąpił pierwotnie przeciwko pozwanym: Ł. P., jako autorowi artykułów i redaktorowi naczelnemu (...) oraz S. L. (1), jako wydawcy tego czasopisma (portalu), o ochronę dóbr osobistych i sprostowanie informacji zawartych w artykułach opublikowanych w (...) i wskazanych w pozwie.

Zarządzeniem z dnia 21 czerwca 2017 r. przewodniczący wydziału wyłączył do odrębnego rozpoznania roszczenie o opublikowanie sprostowania prasowego, zawarte w pkt 1 pozwu oraz wnioski o zabezpieczenie tego roszczenia, wskazując na szczególny tryb postępowania w tym zakresie przewidziany w Prawie prasowym. Przedmiotem niniejszego postępowania były roszczenia o opublikowanie sprostowania skierowane przeciwko Ł. P., wskazanemu przez powoda jako redaktor naczelnny (...).

W odpowiedzi na pozew z dnia 2 sierpnia 2017 r. Ł. P. wniósł o oddalenie powództwa, podnosząc m.in. zarzut braku legitymacji biernej, wskazując, że nie był i nie jest redaktorem naczelnym (...). Ponadto wniósł o zasądzenie od powoda kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 11 sierpnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd okręgowy wskazał, że na portalu (...) zostały opublikowane następujące artykuły: „(...)”, „(...)”, „(...)”, „(...)”, (...), których autorem był Ł. P..

Powód zwrócił się w trybie art. 31 i 32 ustawy prawo prasowe do redaktora naczelnego portalu (...) z wnioskiem o opublikowanie sprostowań powołanych powyżej artykułów ze względu na zawarte w ich treści, niezgodne z prawdą, informacje. Wniosek ten nie został uwzględniony.

Redaktorem naczelnym portalu (...), według ustaleń sądu okręgowego, był i nadal jest S. L. (2).

Sąd okręgowy oddalił wniosek strony powodowej o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanego S. L. (2). Jak wskazał sąd okręgowy, wniosek ten był niedopuszczalny w tej sprawie z uwagi na szczególnie tryb procesowy, określony w art. 50 i n. Prawa prasowego.

Podstawą oddalenia powództwa w tej sprawie w pierwszym rzędzie był brak legitymacji biernej Ł. P., który nie był i nie jest redaktorem naczelnym portalu (...). Zgodnie natomiast z przepisem art. 39 Prawa prasowego roszczenie o sprostowanie powinno być skierowane przeciwko aktualnemu redaktorowi naczelnemu. Redaktorem naczelnym (...) jest S. L. (2). Ponadto sąd okręgowy wywiódł, że powód domagał się opublikowania sprostowań artykułów prasowych, które złożyć miał ich autor, co stawiało jego roszczenie w opozycji do istoty instytucji sprostowania, która została powołana do życia, aby umożliwić zainteresowanemu przedstawienie własnej wersji zdarzeń. Sąd I instancji zaznaczył, że autorem sprostowania może być wyłącznie podmiot, którego ono dotyczy, nie zaś jak żądał tego powód – podmiot, któremu zarzuca się naruszenie lub zagrożenie.

Apelację od wydanego wyroku wniósł powód, zaskarżając wyrok sądu okręgowego w całości i wnosząc o jego uchylenie oraz przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia. W apelacji zawarte zostały następujące zarzuty:

- 1) naruszenia prawa procesowego, a w szczególności art. 194 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku pełnomocnika powoda i pozwanego o wezwanie w charakterze pozwanego S. L. (2) na podstawie art. 52 ust. 1 Prawa prasowego;
- 2) naruszenia prawa procesowego, a w szczególności art. 215 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku pełnomocnika powoda i pełnomocnika pozwanego o odroczenie rozprawy celem przesłuchania pozwanego na okoliczności wskazane w treści pozwu;
- 3) naruszenia prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonanie przez sąd I instancji błędnych ustaleń faktycznych, sprzecznie z zebrany w sprawie materiałem dowodowym i w konsekwencji błędne ustalenie, iż pozwany nie jest redaktorem naczelnym czasopisma (...) mimo, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie świadczy, że ustalenia te są błędne;
- 4) naruszenia prawa materialnego, a szczególności art. 52 ust. 1 Prawa prasowego poprzez jego niewłaściwą wykładnię oraz zastosowanie polegające na przyjęciu, że 30 dniowy termin rozpoznania sprawy określony w art. 52 ust. 1 p.p. ma charakter terminu zawitego podczas gdy posiada on jedynie charakter instrukcyjny.

W odpowiedzi na apelację, pozwany wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu.

Sąd apelacyjny zważył, co następuje.

Sąd okręgowy prawidłowo ustalił, w szczególności opierając się na wyciągu z rejestru dzienników i czasopism (k. 74), że funkcję redaktora naczelnego (...) pełnił w dacie wyrokowania w tej sprawie S. L. (2). Co więcej, S. L. (2) nadal pozostaje redaktorem naczelnym (...) (notatka: k. 261).

Wbrew jednak stanowisku sądu okręgowego, powyższe ustalenie nie skutkuje brakiem legitymacji procesowej po stronie pozwanej i nie powinno prowadzić do oddalenia wniesionego powództwa o sprostowanie. Jak wynika bowiem zarówno z treści pozwu, jak i stanowiska zajmowanego konsekwentnie w tej sprawie przez stronę powodową, Ł. P.

został w tej sprawie pozwany niejako w podwójnej roli. Po pierwsze, w zakresie żądań dotyczących ochrony dóbr osobistych, jako osoba fizyczna – autor publikacji stanowiących podstawę roszczeń powoda. Po drugie, w zakresie żądań publikacji sprostowań, jako osoba pełniąca funkcję redaktora naczelnego (...).

Wskazać należy, że w sprawie o publikację sprostowania prasowego legitymacja bierna przysługuje redaktorowi naczelnemu (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2008 r., III CZP 79/08). Podkreślić również należy, że pozwanym w sprawie o sprostowanie nie jest – wbrew stanowisku sądu okręgowemu – określona osoba fizyczna, a redaktor naczelny dziennika lub czasopisma, w którym nieprawdziwa lub nieścisła informacja została opublikowana. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazywano, że pozycja procesowa redaktora naczelnego jest najbardziej zbliżona do pozycji organu osoby prawnej. Status redaktora naczelnego w procesie o sprostowanie nie jest natomiast związany z jego osobistą odpowiedzialnością. Redaktor naczelny jest ustawowo wskazaną osobą, przeciwko której ma zostać skierowane żądanie sprostowania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2014 r., I CSK 387/13). Ostatecznie w uchwale z dnia 22 czerwca 2017 r., III CZP 8/17, Sąd Najwyższy uznał, uwzględniając w tym zakresie postulaty zgłaszane już uprzednio w doktrynie, że powództwo o opublikowanie sprostowania wytacza się przeciwko redaktorowi naczelnemu właściwego dziennika lub czasopisma, a nie przeciwko osobie fizycznej powołanej na to stanowisko. W efekcie uznana została szczególna zdolność sądowa redaktora naczelnego w sprawach o sprostowanie. Podmiotowość procesowa redaktora naczelnego wynika, jak wskazano w powyższej uchwale, z jego szczególnego statusu materialnoprawnego przewidzianego w Prawie prasowym. Rozważając zagadnie procesowej reprezentacji redaktora naczelnego, Sąd Najwyższy przychylił się do koncepcji stosowania w drodze analogii art. 67 § 1 k.p.c. W efekcie osobą uprawnioną do działania w imieniu redaktora naczelnego, jako podmiotu wyposażonego w szczególną zdolność sądową, jest osoba zajmująca to stanowisko.

Jak wynika z prawidłowych ustaleń sądu okręgowego, potwierdzonych przez sąd apelacyjny, zarówno w chwili wniesienia pozwu w tej sprawie, jak i w chwili wyrokowania przez sąd pierwszej instancji, a także w dacie wydania wyroku sądu apelacyjnego, funkcję redaktora naczelnego (...) pełnił i nadal pełni S. L. (2).

W rozpoznawanej sprawie S. L. (2) nie został zawiadomiony o terminie rozprawy przed sądem pierwszej instancji. Nie został mu również doręczony odpis pozwu w tej sprawie. Całe postępowanie przed sądem okręgowym toczyło się z udziałem Ł. P., który wbrew twierdzeniom powoda nie pełni funkcji redaktora naczelnego (...). Przy czym, jak zostało to już wskazane powyżej, treść zarówno pozwu, jak i dalsze stanowisko procesowe powoda zajmowane w tej sprawie, w tym złożony przed sądem pierwszej instancji wniosek o wezwanie do udziału w sprawie S. L. (2), jako osoby pełniącej funkcję redaktora naczelnego (...), wskazuje, że powód pozwał w tej sprawie Ł. P. z uwagi na pełnioną przez niego funkcję redaktora naczelnego (...). Tym samym, zważywszy na szczególną zdolność sądową, pozwany redaktor naczelny, powinien być w tej sprawie należycie reprezentowany, zaś zapewnienie należytej reprezentacji, stanowiło obowiązek sądu pierwszej instancji. Zważywszy, że pozwany redaktor naczelny w toku całego procesu nie był należycie reprezentowany, doszło w tej sprawie do nieważności postępowania. Pozwany bowiem pozbawiony został możliwości obrony swoich praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Uzasadnia to zniesienie postępowania przed sądem pierwszej instancji, uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi okręgowemu do ponownego rozpoznania (art. 386 § 2 k.p.c.).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd okręgowy ma obowiązek ustalić należytą reprezentację pozwanego redaktora naczelnego (...) i przeprowadzić postępowanie z udziałem osoby pełniącej aktualnie tę funkcję. Sąd okręgowy powinien także czuwać nad tym, aby pozwanego w całym toku postępowania reprezentowała osoba pełniąca funkcję redaktora naczelnego.

Zgodnie z art. 374 k.p.c. sprawa rozpoznana została przez sąd apelacyjny na posiedzeniu niejawnym.